

Terry Pratchett
ŠVIESA FANTASTIŠKA
Fantastinis romanas

Stebuklingame Disko pasaulyje - nelaimės nuojauta. Nes danguje patekėjo raudonoji žvaigždė, negandų ir pragaišties šauklė. Regis, Disko pasaulis teturi vieną išgelbėtoją - burtininką Traukvėjį. Bėda, deja, ta, jog paskutinį kartą jį matė krentantį per Disko pasaulio kraštą...

Iš anglų kalbos vertė ANDRIUS TAPINAS
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
217 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Terry Pratchett - THE LIGHT FANTASTIC
London, CORGI BOOKS, 1994

Copyright © by Terry Pratchett, 1983

Cover art copyright © by Josh Kirby, 1984

Vertimas į lietuvių kalbą ©, leidykla "Eridanas", 2000
Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

Saulė patekėjo lėtai, lyg nebūtų įsitikinusi, ar verta stengtis.

Palaipsniui išaušo kita Disko diena, ir štai kodėl.

Kai šviesa sutinka stiprų magišką lauką, ji praranda bet kokį norą skubėti. Ji tuoj pat sulėtėja. Disko pasaulyje magija buvo net nemaloniai stipri, o tai reiškė, jog minkšta geltono aušros tekėjimo šviesa tekėjo per miegantį peizažą kaip švelnaus meilužio ranka ar (kitų nuomone) kaip auksinis sirupas. Ji stabteldavo užpildyti slėnius. Ji apglėbdavo kalnų grandines. Pasiekusi Kori Celestį, dešimties mylių aukščio pilko akmens ir žalio ledo koloną, žymėjusią Disko centrą, dievų namus, šviesa kaupdavosi į vieną krūvą, kol pagaliau tingiai ir tyliai tarsi keletas cunamių nukrisdavo į tamsias žemes.

Tokio vaizdo negalėjai pamatyti jokiame kitame pasaulyje. Be abejo, joks kitas pasaulis per žvaigždėtą begalybę nebuvo nešamas ant keturių milžiniškų dramblių nugarų, kurie patys stovėjo įsitaisę ant milžiniško vėžlio kiauto. Jo vardas... arba Jos vardas, anot kito mąstymo mokyklos... buvo Didysis A'tuinas. Jis... o galbūt ji... nevaidins didelio vaidmens tolesniame pa-

sakojime, tačiau svarbu žinoti, kad jis - arba ji - yra ten, po kasyklomis, jūros gleivėmis ir netikrų iškasenų kaulais, kuriuos padėjo Kūrėjas, norėdamas paerzinti archeologus ir duoti jiems paikų minčių.

Žvaigždžių vėžlys Didysis A'tuinas su kiautu, apšerkšnijusiu nuo sustingusio metano, išdažytu meteorų krateriais ir nubarstytu asteroidų dulkėmis. Didysis A'tuinas su senovinių jūrų dydžio akimis ir žemyno dydžio smegenimis, po kurias kaip maži žibantys ledynai juda mintys. Didysis A'tuinas su dideliais, lėtais, liūdnais plaukmenimis judantis per galaktinę naktį. Didelis kaip pasauliai. Senas kaip Laikas. Kantrus kaip plyta.

Nors filosofai viską supainiojo. Iš esmės Didysis A'tuinas šauniai leidžia laiką.

Didysis A'tuinas yra vienintelis padaras visoje, žinantis, kur keliauja.

Žinoma, filosofai ilgus metus ginčydavosi, kur keliauja Didysis A'tuinas, ir dažnai sakydavo, jog nerimauja negalėdami to išsiaiškinti.

Maždaug po dviejų mėnesių jie išsiaiškins. Ir tada tikrai galės nerimauti...

Kitas klausimas, neraminęs daugiau vaizduotės turinčius Disko filosofus, yra Didžiojo A'tui-

no lytis, ir jai išsiaiškinti buvo sugaišta daug laiko bei pastangų.

Didelei tamsiai figūrai slenkant pro šalį kaip nesibaigiančioms šukoms iš vėžlio šarvo, akiraityje pasirodo paskutiniųjų pastangų rezultatai.

Visiškai nevaldomas erdvėje sukasi "Galingasis Vojadžeris", akmens amžiaus erdvėlaivis, Krulio astronomų-žynių pastatytas ir nustumtas per kraštą. Krulis yra patogiai išsidėstęs ant pačios pasaulio briaunos ir įrodo, jog kad ir ką žmonės besakytų laisvasis kritimas egzistuoja.

Laivo viduje yra Dvigėlis, pirmasis Disko turistas. Keletą paskutinių mėnesių jis tyrinėjo Diską, o dabar greitai jį palieka dėl priežasčių, turinčių kažką bendro su bandymu pabėgti iš Krulio.

Ir šis bandymas buvo tūkstančiu procentų sėkmingas. Nepaisydamas akivaizdaus fakto, jog jis gali tapti ir paskutiniu Disko turistu, Dvigėlis mėgaujasi vaizdu.

Dviejomis myliomis aukščiau erdvėje nardo burtininkas Traukvėjis, dėvintis tai, kas Diske vadinama skafandru. Įsivaizduokite skafandrą kaip naro kostiumą, sukurtą žmonių, niekada nemačiusių jūros. Prieš šešis mėnesius Traukvėjis buvo paprasčiausias nevėkšla burtinin-

kas. Tada jis sutiko Dvigėlį, už neįtikėtinus pinigų pasisamdė būti jo gidu ir likusį laiką į jį šaudė, gaudė, terorizavo. Neturėdamas vilties išsigelbėti, jis kabojo nuo aukštų vietų arba, kaip dabar, krito nuo aukštų vietų.

Burtininkas nesigroži vaizdu, nes jam prieš akis blykčioja praėjęs gyvenimas ir kliudo matyti. Jis jau sužinojo, kodėl, velkantis skafandrą, gyvybiškai svarbu nepamiršti šalmo.

Ir būtų galima parašyti daug daugiau aiškinaut, kodėl juodu krenta iš pasaulio ir kodėl Dvigėlio Bagažas, desperatiškai bandantis jį pasivyti ant šimtų mažyčių kojelių, nėra paprastas lagaminas, tačiau tokie klausimai užima daug laiko ir gali būti neverti pastangų Pavyzdžiui, sakoma, jog sykį per vakarėlį kažkas paklausė žinomo filosofo Li Tin Vidlo: "Kodėl tu čia?" - ir atsakymui prireikė trejų metų.

Kur kas svarbiau yra tai, kas vyksta daug aukščiau virš A'tuino, dramblių ir greitai mirsiančio burtininko. Mat visą laiką ir erdvės audinį kai kas ruošėsi paleisti per gręžimo mašiną.

Oras buvo riebaluotas nuo magijai būdingo jausmo ir aitrus nuo dūmų, skleidžiamų juodo vaško žvakių, apie kurių tikslią kilmę protingam

žmogui geriau neklausinėti.

Kažkas buvo labai keisto šiame kambaryje, esančiame giliuose Nematytojo Universiteto, pirmojo Disko magijos koledžo, rūsiuose. Visų pirma jis turėjo per daug matmenų, nematomų, tačiau mirgančių už regėjimo lauko. Sienos buvo padengtos okultiniais simboliais, o didžiąją grindų dalį užėmė Aštuoniakampis Esmės Antspaudas, magiškuose sluoksniuose stabdantis taip pat gerai kaip tiksliai nutaikytas plytgalis.

Vienintelis kambario baldas buvo paukščio formos juodo medžio katedra - na, atvirai sakanant, sparnuoto pavidalo, kurio iš arti geriau netyrinėti, formos katedra. Prie katedros kabančiomis spynomis ir sunkia grandine buvo prirakinta knyga.

Didelė, tačiau nelabai įspūdinga knyga. Kitos Universiteto bibliotekos knygos turėjo viršelius, nusagstytus retais brangakmeniais, nuostabiais medžio gabalėliais bei aptrauktus drakono oda. Šita knyga buvo tik iš apdriskusios odos. Tokią knygą bibliotekos kataloge vadina "truputį aptrinta", nors reikėtų sąžiningai pripažinti, jog knyga atrodė dar ir apkramtyta, apskusta ir apgraužta.

Metalinės sankabos laikė ją užverstą. Jos ne-

buvo gražios, tačiau labai sunkios - kaip ir grandinė, kuri ne tiek jungė knygą su katedra, kiek laikė ją vietoje.

Sankabas pagaminęs žmogus turėjo labai aiškų tikslą ir didžiąją gyvenimo dalį praleido gamindamas dresavimo pakinktus drambliams.

Oras tankėjo ir sukosi. Knygos puslapiai pradėjo itin siaubingai aiškiai raukšlėtis ir tarp jų išsiliejo melsva šviesa. Tyla kambaryje buvo panaši į lėtai besigniaužiantį kumštį.

Pusė tuzino burtininkų su naktiniais marškiniiais paeiliui žvilgčiojo pro mažas groteles duryse. Joks burtininkas negalėjo miegoti - laukinės magijos lygis Universitete kilo kaip potvynis.

- Gerai, - pasakė balsas, - kas čia vyksta? Ir kodėl nebuvau pakviestas aš?

Galderis Orvaškis, Aukštasis Didysis Sidabrinės Žvaigždės ordino Kerėtojas, Imperinis Šventosios Lazdos Lordas, Aštuntojo Lygio Ipsisimas ir 304-asis Nematytojo Universiteto Kancleris, atrodė įspūdingai net ir dėvėdamas raudonus naktinius marškinius ranka išsiuvinėtomis mistinėmis runomis, net ir dėvėdamas ilgą kepurę su bumbulu, net ir rankoje laikydamas Mažiuko Mirksiuko žvakidę. Net ir pūkuotos šlepetės su spurgais beveik negadino vaizdo.

Šeši išsigandę veidai pasisuko į jį.

- Jūs buvote pakviestas, lorde, - pasakė vienas iš mažųjų burtininkų, - štai kodėl jūs čia, - draugiškai pridūrė jis.

- O kodėl aš nebuvo pakviestas prieš tai? - rėžė Galderis, braudamasis prie grotelių.

Kambarys dabar mirgėjo nuo laukinės magijos sraute sudegančių dulkių kamuolėlių. Ant Esmės Antspaudo pasirodė pūslės ir iš kraštų jos pradėjo raitytis.

Knyga, apie kurią kalbama, buvo vadinama Oktava ir, be abejo, nebuvo paprasta knyga.

Savaime aišku, egzistuoja daugybė žymių magijos knygų. Kai kas paminės Nekrotelikomikoną, kurio puslapiai iš senovinio driežo odos, kai kas minės Pakilimo Apie Vienuoliktą Knygą, parašytą paslaptingos ir gana tingios Llamajikų sektos, kiti prisimins Juoko Sklidiną Grimuarą, kuriame yra parašytas vienintelis visatoje likęs originalus anekdotas. Tačiau visos jos tėra paprasti pamfletai palyginti su Oktava, kurią Visatos Kūrėjas su jam būdingu išsiblaškyumu paliko, užbaigęs savo didįjį darbą.

Aštuoni jos puslapiuose įkalinti kerai gyveno paslaptinę ir sudėtingą savo gyvenimą ir buvo tikima, jog...

Galderis suraukė kaktą, žvalgydamasis po su-nerimusį kambarį. Be abejo, dabar liko tik septyni kerai. Vieną dieną kažkoks jaunas idiotas studentas pažvelgė į knygą ir vienas keras pabėgęs įsikūrė jo galvoje. Niekas nesugebėjo išsiaiškinti, kaip tai atsitiko. Koks buvo jo vardas?

Plaukrėjis?

Oktarininės ir purpurinės žiežirbos žvilgėjo ant knygos viršelio. Iš katedros ėmė rūkti plonas dūmelis, o sunkios metalinės sankabos, laikinčios knygą, aiškiai atrodė įsitempusios.

- Kodėl kerai tokie neramūs? - paklausė vienas iš jaunesniųjų burtininkų.

Galderis gūžtelėjo pečiais. Jis, aišku, negalėjo to parodyti, tačiau jau ėmė rimtai nerimauti. Kaip įgudęs aštuntojo lygio burtininkas, jis matė pusiau įsivaizduojamas figūras, kurios įsiteikiamai mojuodamos akimirksniui pasirodydavo vibruojančiame ore. Panašiai kaip uodus prieš audrą, daug susikaupusios magijos traukė padarus iš chaotiškų Požemių Plokštumų - Šlykščius Padarus su ne vietoje esančiais organais ir seilėmis, amžinai ieškančius spragos, pro kurią galėtų patekti į žmonių pasaulį⁽¹⁾.

Tai reikėjo sustabdyti.

- Man reikės savanorio, - tvirtai paskelbė jis.

Stojo staigi tyla. Vienintelis garsas sklido iš už durų. Tai buvo perkrovų neišlaikančio metalo garsas.

- Labai gerai, - tarė Galderis, - tada man reikės sidabrinio pinceto, dviejų pintų katino kraujo, mažo rimbo, kėdės...

Sakoma, jog gera pranašystė yra tyla. Tai netiesa. Tyla yra tik garso nebuvimas. Tyla būtų palaikyta siaubingu triukšmu palyginti su staugiu minkštu negarso išsiveržimu, smogusiu burtininkams su sprogstančio kiaulpienių laikrodžio jėga.

Iš knygos iškilo tankios šviesos kolona, su liepsnojusi trenkėsi į lubas ir išnyko.

Galderis spoksojo į skylę, nekreipdamas dėmesio į rusenančius barzdos plotus. Jis dramatiškai mostelėjo ranka.

- Į viršutinius rūsius! - šūktelėjo jis ir nudundėjo aukštyn akmeniniais laiptais. Plevėsuodami naktiniais marškiniais ir šlepsėdami šlepetėmis burtininkai nusekė paskui kliūdami vienas už kito, nes visi norėjo būti paskutiniai.

Tačiau jie visi atvyko laiku, kad pamatyti, kaip ugninis okultinės potencijos kamuolys dingsta viršuje esančio kambario lubose.

- Urgh, - pasakė jauniausias burtininkas ir pa-

rodė į grindis.

Kambarys buvo bibliotekos dalis, kol per jį perėjo magijos srautas, savo kelyje žiauriai sukeisdamas įmanomumo daleles. Todėl galima buvo numanyti, jog maži purpuriniai driežiukai anksčiau yra buvę grindų dalimi, o ananasinis tortas - knygomis. Vėliau keletas burtininkų prisiekinėjo, jog visa ko viduryje sėdintis mažas liūdnas orangutangas atrodė kaip du vandens lašai panašus į vyriausiąjį bibliotekininką.

Galderis pakėlė galvą.

- Į virtuvę! - sustaugė jis, brisdamas per tortus prie kitų laiptų.

Niekas niekada neišsiaiškino, kuo pavirto dideli virimo indai iš grūdintos geležies, nes jie pramušė sieną ir dingo prieš tai, kol į kambarį įvirto būrys susitaršiusų magų paklaikusiomis akimis. Daug vėliau buvo atrastas vyriausiasis daržovininkas, pasislėpęs sriubos katile ir šūka-liojantis tokius nenaudingus dalykus, kaip: "Krumpliai! Siaubingi krumpliai!"

Paskutiniai šiek tiek sulėtėjusios magijos dūmeliai dingo lubose.

- Į Didžiąją Salę!...

Pastabos

- 1) Čia jie nebus aprašinėjami, nes netgi gražiausias iš jų atrodo kaip aštuonkojo ir dviračio palikuonis. Gerai žinoma, jog Padarai iš nepageidaujamų visatų visada ieško įėjimo į šią visatą, kuri yra tapusi perkrautų autobusų ir užsidarančių parduotuvių analogu.
- 2) Taumas yra bazinis magiškos jėgos vienetas. Jis universaliai apibrėžiamas, kaip magijos kiekis, reikalingas sukurti vieną mažą baltą balandį arba tris normalaus dydžio biliardo rutulius.
- 3) kvorta - 1,14 litro, pinta = 0,57 litro.
- 4) bridge (angl.) - tiltas ir kortų lošimas bridžas.
- 5) Žinoma, tai ne visai tikslu. Medžiai neužsi-degė, žmonės staiga netapo labai turtingi ir labai negyvi, jūros nepradėjo garuoti. Geriau jau sakyti: "Ne kaip lydytas auksas".
- 6) Niekas nežino kodėl, bet visi tikrai paslap-tingi ir magiški daiktai yra nupirkti iš par-duotuvių, kurios atsiranda ir padirbusios trumpiau už investicines bendroves išnyksta kaip dūmas. Būta daug bandymų tai paaiš-kinti, bet jie neapima visų pastebėtų faktų. Parduotuvės pasirodo bet kurioje visatos

vietoje, o jų išnykimas iš kurio nors miesto gali būti įrodytas, kai gatvėmis ima vaikščioti žmonės, rankose laikydami neveikiančius magiškus daiktus, gražias garantines korteles ir įtariai žiūrėdami į plytų sienas.

7) *Summa cum laude* - su aukščiausiu pagyrimu (*lot.*)